

Arina Damian, Eugenia Caramalău

Limba și literatura română

pentru clasa a **IV**-a
ca iet de lucru

- lecturi
- exerciții de comunicare
- exerciții de vocabular
- noțiuni teoretice
- metode moderne interactive de învățare

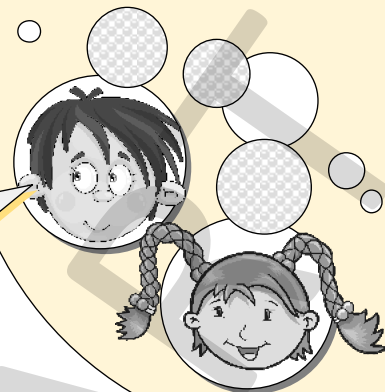
NUME și PRENUME: .....

CLASA: .....

editura ELICART

UNITATEA 1

Recapitularea cunoștințelor din clasa a III-a

Citește cu atenție textul de mai jos:

Tu începi să înțelegi poezia școlii, Enrico, dar, deocamdată tu nu vezi școala decât dinăuntru ei; ți se va părea mult mai frumoasă peste treizeci de ani, când o vei vedea din afară, așa cum o văd eu acum când vin să te iau pe tine la ieșire. De la o fereastră aud vocea unei învățătoare, spunând: „Cumpără cincizeci de metri de stofă... cu patru lire și cincizeci fiecare... le-a revândut cu...”.

Din clasa apropiată se aude ceva ca un ciripit a sute de păsărele, ceea ce înseamnă, desigur, că învățătorul a ieșit un moment. Merg înainte și, după colț, aud un școlar care plânge și în același timp glasul învățătoarei care îl dojenește, pesemne după aceea îl mângâie. De la alte ferestre se aud versuri, nume ale unor oameni iluștri.

Apoi urmează momente de tăcere, în care s-ar spune că acea clădire este goală, după care se aude o explozie de râsete, stărnite de gluma unui învățător în toane bune... Și oamenii care trec se opresc să asculte și toți întorc capul cu simpatie spre clădirea aceea, fiindcă ea este simbolul tinereții și al atâtor speranțe.

După aceea, se aude un zgomot surd, o agitare de cărți și de ghiozdane, un tropăit de pași, un zumzet ce se propagă din clasă în clasă; pedagogul trece peste tot, anunțând sfârșitul orelor. Și, la rumoarea aceea, o mulțime de femei, de bărbați, de băieți se adună ca să-și aștepte copiii, nepoții, frații, în timp ce pe ușile claselor țâșnesc afară, în hol, școlarii cei mai mici. Și, în sfârșit, ies, în șiruri lungi, tropăind. Toți părinții atunci îi asaltează nerăbdători, cu tot felul de întrebări:

— Ai știut lecția? Ce ți-a dat la lucrare? Ce aveți pentru mâine?

Și se neliniștesc sau se bucură și pun tot felul de întrebări învățătorilor.

— Ce frumoase sunt toate acestea, dragul meu Enrico!

(*Cuore* – fragment, de Edmondo de Amicis)

DICȚIONAR: (*) **rumoare** = zgomot confuz de voci care se aud în același timp, produs de o masă de oameni.

1) Marchează cu „x” caseta corespunzătoare răspunsului corect:

• Autorul prezintă ceea ce observă privind școala:

din interior   din exterior   de la fereastra unei clase   de la fereastra cancelariei

• Dintr-o clasă se aude „parcă ar ciripi o sută de păsărele” pentru că:

profesorul dictează lecția   profesorul a ieșit din clasă
 profesorul vesel face o glumă   pedagogul anunță sfârșitul orelor

• O mulțime de oameni se strânge la poarta școlii așteptându-și frații, nepoții:

la începutul orelor   în timpul orelor   în timpul pauzelor   la sfârșitul orelor

• Autorului, școala i se pare:

interesantă   plictisitoare   frumoasă   veselă

2 Ordonează ideile textului:

- Toți trecătorii sunt atrași de zgomotele școlii.
- Autorul observă școala cu nostalgie.
- Sfârșitul orelor face ca agitația să crească.
- Părinții îi așteaptă nerăbdători pe copii și îi asaltează cu întrebări.

3 Completează propozițiile cu ortogramele „sau/s-au”, „ia/i-a”.

- Ai fost la film _____ la teatru ieri seară?
- Mă întreb de ce _____ chemat pe la el pe cei doi frați!
- — Maria, _____ cartea de pe masă, altfel o s-o murdărești!
- Mihai și Anton _____ certat fără niciun motiv.

4 Explică folosirea semnelor de punctuație în propoziția:

— Ce frumoase sunt toate acestea, dragul meu Enrico!

---

5 Găsește cuvinte cu sens/înțeles opus pentru:

ieșire ≠ _____   apropiată ≠ _____   tinerețe ≠ _____
cumpără ≠ _____   zgomot ≠ _____   sfârșitul ≠ _____

6 Analizează cuvintele subliniate în text (ce sunt ca părți de vorbire) și scrie tot ce știi despre ele.

---

7 Scrie familiile de cuvinte pentru: școlar și a învăța .

---

8 Scrie cuvinte cu sens/înțeles asemănător pentru:

vocea = _____   învățător = _____   rumoare = _____
școlar = _____   zumzet = _____   ilustra = _____

9 Scrie câteva expresii frumoase din textul citit:

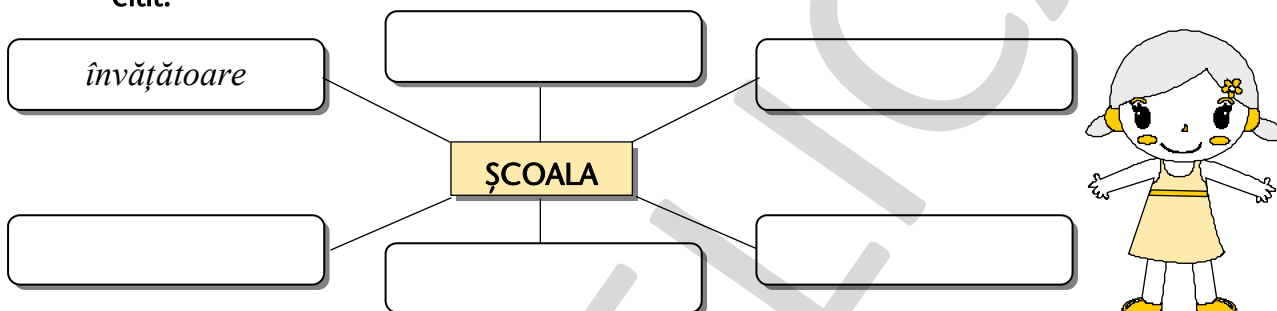
---

10 Completează rubricile jurnalului cu dublă intrare:

JURNAL CU DUBLĂ INTRARE

Fragmentul care mi-a plăcut cel mai mult este:	Am ales acest fragment pentru că...
de la „... _____	_____
_____	_____
până la „... _____	_____
_____	_____

11 Completează *ciorchinele* cu elemente care au legătură cu „școala” și care apar în textul citit.

12 Autorul textului, Edmondo de Amicis, spune că școala este „simbolul tinereții și al atâtor speranțe”. Tu cum ai defini școala?

_____

_____

_____

13 Scrie care dintre cărțile citite de tine în vacanță ți-a plăcut cel mai mult. Argumentează.

_____

_____

_____

14 Răspunde la întrebarea: De ce crezi că sunt importante cărțile?

_____

_____

_____

Autoevaluează-te!

FB

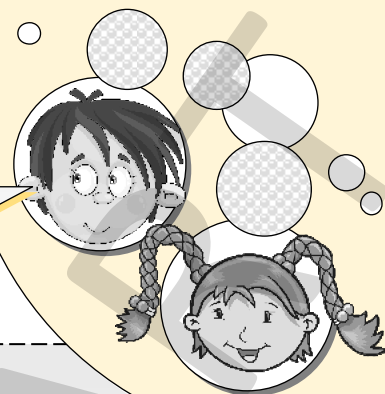
B

S

UNITATEA 2

Textul narativ

SĂ NE AMINTIM!

• Propoziția este o comunicare **spusă (orală)** sau **scrisă**. Primul cuvânt din propoziție se scrie întotdeauna cu **literă mare**. • Mai multe propoziții legate prin înțeles alcătuiesc un **text**. Orice text are un **titlu**, care se scrie cu literă inițială mare, în partea de sus a textului, la mijloc. Când se începe o idee nouă, în text, se scrie cu **alineat**.

Tipuri de texte literare care conțin narațiuni:

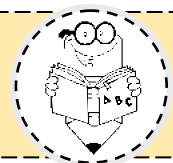
■ **Poveștile** – *Cenușăreasa, Scufița Roșie, Capra cu trei iezi* – sunt texte de scurtă dimensiune în care lumea reală se amestecă cu lumea imaginară. Eroii trec prin diferite întâmplări și finalul este, în general, fericit.

■ **Nuvelele și povestirile** – *Cănuță, om sucit* de Ion Luca Caragiale – sunt texte destul de scurte, în care acțiunea este concentrată. Au puține personaje care participă la rezolvarea unei situații problematice.

■ **Romanele** – *Cireșarii* de Constantin Chiriță, *Marele uriaș prietenos* de Roald Dahl, *Aventurile lui Tom Sawyer* de Mark Twain – reprezintă texte de mari dimensiuni, cu o acțiune complexă, întinsă pe o perioadă lungă de timp, la care participă un mare număr de personaje.

Reține!

Textul narativ (narațiunea) este o **povestire** a unei întâmplări. La întâmplarea care se petrece într-un anumit **loc** și **moment** participă **personajele** textului.

1 Amintește-ți câteva dintre poveștile pe care le-ai citit și completează tabelul cu informațiile cerute.

	Personajele	Locul	Timpul
Povestea			
<i>Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici</i>			
<i>Ursul păcălit de vulpe</i>			
<i>Muzicanții din Bremen</i>			

1

Citește cu atenție textul de mai jos:

Frații Trandafir

De când se știa, Dragoș, care are zece ani, fusese nevoit să aibă grijă de sora lui, Teodora. Pentru că era băiat, mama lui îi tot repeta încă de când avea vreo cinci ani: „Tu ești mai puternic, te rog să ai grijă de sora ta!” Dar uneori era neplăcut să meargă cu sora lui peste tot: și pe terenul de fotbal, și la cursurile de karate, și când se întâlnea la joacă cu prietenii lui. Unde mai pui că cei doi frați erau și colegi de clasă!

Dragoș și Teodora erau frați gemeni și semănau ca două picături de apă. Asemănarea dintre ei era atât de mare încât, dacă îi puneai Teodorei pantaloni, ai fi zis că e Dragoș.

După cum v-ați dat seama, Dragoș era cam nemulțumit că are o soră geamănă! Asta până într-o bună zi, când lucrurile s-au schimbat.

Într-o după-amiază, băiatul se străduia de vreo oră să completeze arborele genealogic¹ al familiei din *Caietul de lucru la Istorie*. Teodora, mai conștiincioasă², terminase și acum se uita la televizor. Dragoș stătea plictisit, cu capul în mâini. Deodată, îi veni o idee năstrușnică³. „Ce-ar fi dacă mâine nu m-aș duce la școală, iar Teodora s-ar îmbrăca în hainele mele și-ar răspunde în locul meu la istorie? Semănăm așa de bine, că doamna învățătoare nici n-ar ști că nu sunt eu!” își zise ștrengarul⁴.

Așa se face că a doua zi, Teodora s-a dus la școală deghizată în Dragoș! Bineînțeles, a spus că „sora lui” era „bolnavă” și că rămăsese acasă. În timpul orelor, fetița a stat cuminte în bancă și a fost numai ochi și urechi la tot ce spunea doamna învățătoare. A răspuns corect la toate întrebările ce i-au fost puse. Doamna învățătoare era uimită, minunându-se de schimbarea lui Dragoș, devenit dintr-odată așa de atent și de silitor!

Întoarsă acasă, Teodora era foarte fericită. Jucase atât de bine rolul fratelui ei, încât nimeni nu-și dăduse seama de schimbare. Dragoș, la rândul lui, era superfericit! Planul său fusese perfect, acum avea un calificativ de „Foarte Bine” la istorie. Ce-și putea dori mai mult?

A doua zi însă, la prima oră, învățătoarea i-a ridicat pe amândoi în picioare.

Dicționar

1) *arbore genealogic* = reprezentare grafică (de forma unui arbore) care arată legăturile de rudenie dintre membrii unei familii;

(2) *conștiincioasă* = care își face datoria;

(3) *năstrușnică* = neobișnuită, ciudată;

(4) *ștrengar* = copil zburdalnic, care se ține de pozne.

— Dragii mei, voi doi semănați fizic perfect: amândoi aveți ochii ca cerul senin, amândoi sunteți blonzi, cu părul ca razele soarelui. Între voi există însă niște deosebiri de caracter! Teodora este foarte cuminte și sânguincioasă¹. Dragoș e puțin mai neastâmpărat, dar este un băiat inteligent, cu multe idei bune. Pe scurt, mi-am dat seama că cel care n-a venit ieri la școală a fost Dragoș. Dar trebuie să recunosc: Teodora a jucat aproape perfect rolul fratelui ei! Are talent! Am să vă rog pe amândoi să nu repetați această pozna! Fiecare dintre voi are abilitățile² sale! Nu trebuie să vă doriți să fiți altcineva, ci trebuie să încercați să vă puneți în valoare aptitudinile³ cu care v-ați născut! De aceea, propun ca luna următoare să punem în scenă o piesă de teatru, în care fiecare dintre elevii clasei va avea un rol, iar Dragoș va fi regizor.

Toții copiii au fost atât de încântați de idee, încât au început să aplaude. Cei mai bucuroși erau însă Teo și Dragoș!

Dicționar

- (1) *sânguincioasă* = silitoare, harnică;
- (2) *abilitate* = îndemânare, iscusință;
- (3) *aptitudine* = pricepere, îndemânare de a face ceva.

A. ELEMENTE DE ÎNȚELEGERE A TEXTULUI

1

Răspunde la întrebări:

Cine sunt Dragoș și Teodora?

Ce temă aveau de făcut cei doi frați?

Ce i-a propus băiatul surorii lui?

Ce a făcut Teodora?

Ce le-a propus învățătoarea?

Cum s-a încheiat întâmplarea?

---

2 Textul „Frații Trandafir” este un text narativ? Încearcă să găsești răspunsul, completând tabelul de mai jos:

Întâmplările	Personajele	Locul	Timpul
1. Dragoș încearcă să rezolve tema la istorie.	Dragoș	casa familiei Trandafir	ziua 1 după-amiaza
2. Băiatul o face pe sora lui să accepte un schimb de roluri.			
3. Teodora își îndeplinește cu succes misiunea.			
4. Teodora se întoarce acasă cu un calificativ „Foarte Bine” și Dragoș este fericit.			
5. Doamna învățătoare le propune elevilor organizarea unei piese de teatru.			

➤ Textul *Frații Trandafir* conține:

- întâmplări
- personaje care participă la aceste întâmplări
- locuri în care întâmplările se desfășoară
- momente (timpul) în care întâmplările au loc

CONCLUZIE:

Textul *Frații Trandafir* este un text narativ.

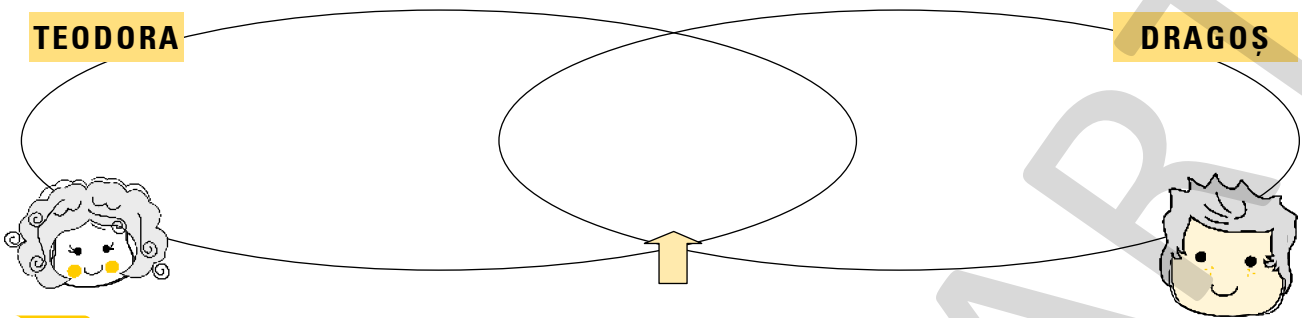
3 Completează propozițiile, folosind cuvinte din textul citit:

(să încerce, aptitudinile, abilitățile)

Doamna învățătoare le spune celor doi frați că fiecare are _____ sale și nu trebuie _____ să fie altcineva. Ei ar trebui să-și pună în valoare _____ cu care s-au născut.

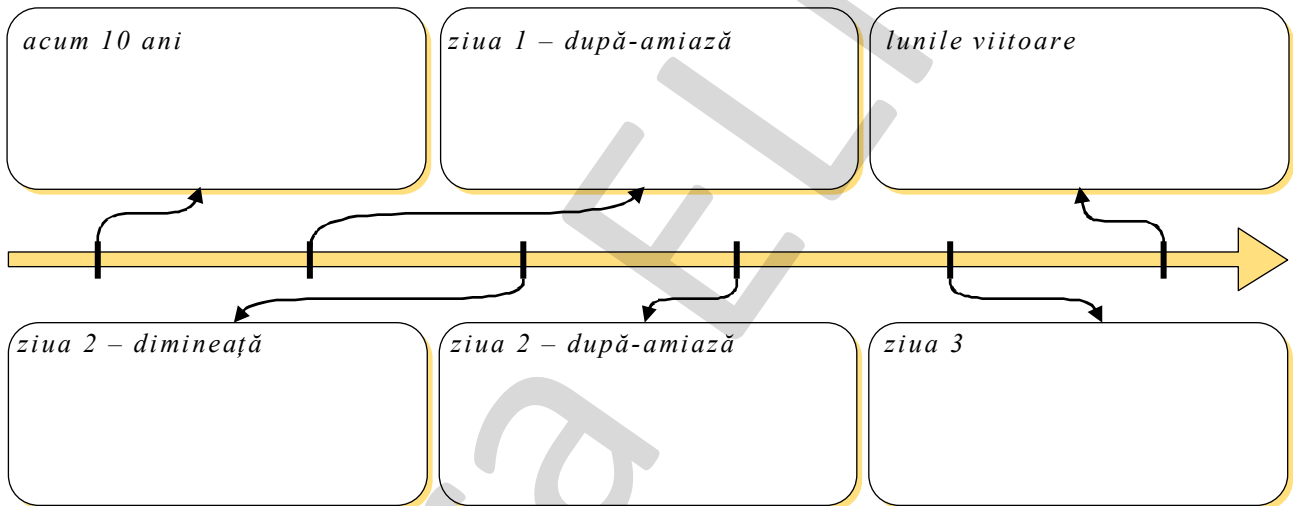

4 Completează diagrama Venn de mai jos pentru a evidenția deosebirile și asemănările dintre cei doi frați gemeni.

5 Așază evenimentele din text pe axa timpului:

- Dragoș și Teodora s-au născut acum 10 ani.
- Dragoș o determină pe Teodora să joace „rolul” lui la școală.
- Teodora se duce la școală deghizată în Dragoș.
- Cei doi frați sunt fericiți de realizările lor.
- Doamna îi scoate în fața clasei și le spune că și-a dat seama de jocul lor.
- Vor juca o piesă de teatru în care fiecare va avea un rol.

6 Completează rubricile jurnalului cu dublă intrare:

JURNAL CU DUBLĂ INTRARE

Fragmentul care mi-a plăcut cel mai mult este:	Am ales acest fragment pentru că...
de la „... _____	_____
până la „... _____	_____

7 Explică mai jos următoarele expresii întâlnite în text:

- „semănați ca două picături de apă” = _____
- „părul ca razele soarelui” = _____
- „deosebiri de caracter” = _____

8

Ești de acord cu „schimbul de roluri” al Fraților Trandafir? Completează tabelul cu păreri PRO și/sau CONTRA, apoi discută cu colegii tăi despre fapta lor. Ei ce părere au?

PRO	CONTRA

B. ELEMENTE DE SCRIERE FUNCȚIONALĂ

Afișul

SĂ NE AMINTIM!

Afișul este un text nonliterar/informativ prin care se aduce la cunoștința publicului un eveniment.

Afișul trebuie astfel construit încât să atragă atenția. Informațiile de pe afiș trebuie să fie ușor de citit și să conțină date esențiale legate de eveniment: **numele evenimentului, data, ora și locul de desfășurare.**

1 Observă afișul alăturat și rezolvă cerințele date:

● Ce informații ai aflat din afișul alăturat?

- locul desfășurării
- data desfășurării
- numele organizatorului
- numele tuturor actorilor
- numele regizorului
- prețul

● Ce este o „rezervare”? Dar un „regizor”? Caută sensurile acestor cuvinte în dicționar și notează-le.

rezervare:

---

regizor:

Teatrul PRICHINDEL

prezintă piesa:

La cireșe

adaptare după Ion Creangă

În rolurile principale:

Vlad Popescu

Ana Ionescu

Regizor:

Maria Dumitru

Te așteptăm în Sala
Mare a teatrului!

În zilele de sâmbătă 15 și 22
octombrie de la ora 10⁰⁰

Pentru rezervări sunați la
07XX XXX XXX!

● Pentru ce este numărul de telefon de pe afiș?

- 2** Clasa celor doi frați gemeni pregătește o piesă de teatru. Lucrează în pereche cu colegul de bancă sau în echipe de 4-5 copii pentru a realiza afișul piesei respective.

lucru în echipă

ETAPE DE LUCRU

1. Alegerea piesei (gândește-te la textele pe care le-ai citit și alege unul pe care ți-ar plăcea să-l vezi transformat într-o piesă de teatru).
2. Realizarea schiței afișului – text + imagini (ce informații ar trebui să conțină afișul și ce ilustrații l-ar face mai atrăgător).
3. Realizarea afișului.
4. Afișarea acestuia în fața clasei.

- 3** După ce toate perechile/echipele expun afișele, se realizează **TURUL GALERIEI** (vezi pagina următoare).

Invitația

SĂ NE AMINTIM!

Invitația este un text scris prin care o persoană (sau un grup de persoane) este chemată să participe la un eveniment important pentru cel care o trimite.

În invitație trebuie să fie clar precizate: evenimentul, data, ora și locul desfășurării.

- 1** Observă invitațiile de mai jos și răspunde la întrebări:

Dragi părinți,

Vineri, 23 decembrie, la ora 17⁰⁰, vă invităm în sala de festivități a școlii noastre, pentru a sărbători împreună venirea lui Moș Crăciun.

Vă așteptăm cu drag!

Elevii clasei a IV-a

1. Cui se adresează invitația?

2. Care este evenimentul la care sunt invitați?

3. În ce dată și la ce oră va avea loc?

4. Care este locul de desfășurare?

5. Cine adresează invitația?

Dragi colegi,

Duminică, 26 noiembrie, începând cu ora 13⁰⁰, vă aștept la Park Aventura pentru a petrece împreună ziua mea de naștere.

Vă promit aventuri de neuitat!

Tudor

2. Care este evenimentul la care sunt invitați?

3. În ce dată și la ce oră va avea loc?

4. Care este locul de desfășurare?

1. Cui se adresează invitația?

5. Cine adresează invitația?

2

Realizează și tu un text prin care să inviți părinții, colegii din celelalte clase a IV-a, pe doamna sau domnul director la piesa de teatru pregătită de clasa lui Dragoș și a Teodorei (cea pentru care ai realizat afișul). Lucrează în pereche cu colegul de bancă.

lucru în pereche

• Prezintă invitația în fața clasei.

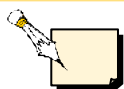
C. ACTE DE VORBIRE

TURUL GALERIEI

- Sub fiecare afiș realizat și expus se lipește câte o coală albă A4.
- Toți elevii fac „turul galeriei” și notează pe coala albă observații, aprecieri, întrebări legate de afișul respectiv.
- După ce toată clasa a făcut „turul”, fiecare pereche/echipă citește comentariile făcute de colegi, răspunde la întrebările formulate, argumentează alegerile făcute.

D. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

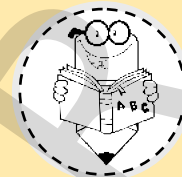

Cuvântul

Reține!

Cuvântul reprezintă unitatea de bază a unei comunicări. În general, cuvintele au un **sens/înțeles** și o **formă**.

Forma este exprimată prin sunete/litere.

SĂ NE AMINTIM!

Toate literele din limba română, așezate într-o anumită ordine, formează alfabetul limbii române. Literele pot fi: **vocale**: a, ă, â (î), e, i, o, u sau **consoane**: b, c, d, f...

1 Imaginează-ți câte o replică pentru fiecare personaj din imagine, după ce doamna învățătoare le propune organizarea unei piese de teatru. *Atenție, fiecare replică trebuie să fie alcătuită din numărul de cuvinte dat!*

DRAGOȘ

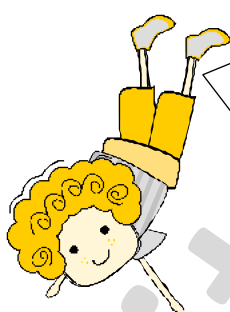
9 cuvinte

TEODORA

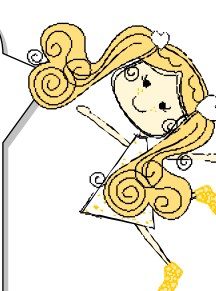
11 cuvinte

colegul de bancă al lui Dragoș

10 cuvinte

colega de bancă a Teodorei

12 cuvinte

2 Formulează enunțuri despre Dragoș și/sau Teodora care să aibă numărul de cuvinte indicat:

- 4 cuvinte → _____
- 5 cuvinte → _____
- 7 cuvinte → _____
- 9 cuvinte → _____

3

Scrive cuvinte înrudite (familia de cuvinte) pentru:

grijă

istorie

școală

MODEL*a îmbrăca → îmbrăcat, neîmbrăcat, îmbrăcăminte, îmbrăcare*

4Formulează trei idei principale ale textului *Frații Trandafir* și stabilește câte cuvinte are fiecare.

Idea 1

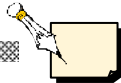
Idea 2

Idea 3

Cuvinte cu sens/înțeles asemănător**1**Când prezintă înfățișarea celor doi frați gemeni, învățătoarea spune: „amândoi aveți ochii ca cerul senin și părul ca razele soarelui! Și amândoi aveți trupurile ca florile.”

■ Rescrie cuvintele învățătoarei, și înlocuiește expresiile subliniate, folosind cuvinte cu sens/înțeles asemănător.

■ Realizează un desen care să-l illustreze pe unul dintre frați.

2

Găsește cuvinte cu sens/înțeles asemănător pentru cuvintele date:

prietenii – _____

ștregar – _____

năstrușnică – _____

conștiincioasă – _____

deosebiri – _____

poznă – _____

abilități – _____

sânguincioasă – _____

3 Realizează corespondența între expresiile din partea stângă și cuvintele sau expresiile cu sens/înțeles asemănător din partea dreaptă:

„a umbla cu cioara vopsită”

„colac peste pupăză”

„a-și da seama”

„a o lua la sănătoasa”

„a ieși basma curată”

„a pune la cale”

„a face din țânțar armăsar”

• în plus

• a exagera

• a minți

• a fugi

• a observa

• a plănuși

• a scăpa

4 Încearcă să găsești diferite expresii care să sugereze culorile de mai jos:

MODEL

negru → *ca pana corbului, ca smoala topită, ca cerul nopții*

■ roșu → _____

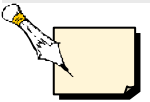
■ verde → _____

■ alb → _____

E. SĂ SCRIM CORECT!

SEMNELE ORTOGRAFICE ȘI DE PUNCTUAȚIE

Punctul. Semnul întrebării. Semnul exclamării. Două puncte.
Virgula. Linia de dialog. Cratima

SĂ NE AMINTIM

- **Punctul** (•) se folosește la sfârșitul unei propoziții enunțative, prin care se transmite o informație.
- **Semnul exclamării** (!) (sau semnul mirării) se folosește la sfârșitul unui enunț care arată:
  - ◆ o exclamație
  - ◆ o poruncă
  - ◆ un salut
  - ◆ o urare
  - ◆ un îndemn
  - ◆ o rugămintă.
- **Semnul întrebării** (?) se folosește la sfârșitul propoziției interogative.
- **Două puncte** (:):
  - ◆ se folosesc înaintea unei enumerări;
  - ◆ anunță vorbirea directă a unei persoane.
- **Virgula** (,) se folosește:
  - ◆ între cuvintele unei enumerări;
  - ◆ pentru a despărți o strigare de restul propoziției;
  - ◆ pentru a despărți o explicație de restul propoziției.
- **Linia de dialog** (—) marchează începutul vorbirii unei persoane care ia parte la dialog.
- **Cratima** (liniuța de unire) (-) unește două cuvinte care se pronunță împreună.

1 Scrie o propoziție enunțiativă despre școală.

2 Scrie o propoziție exclamativă care să arate o poruncă.

3 Scrie un enunț în care să folosești două puncte și virgula.

4 Scrie un dialog dintre tine și colegul/colega de bancă. Dialogul presupune o convorbire telefonică. În textul tău folosește câte două propoziții enunțiativă, exclamative și interogative, iar una dintre propoziții să fie negativă. Pune titlul potrivit.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

5 Folosește cratima și rescrie propozițiile după modelul dat:

MODEL *Andrei vrea să îți aducă pantofii. → Andrei vrea să-ți aducă pantofii.*

- Maria vrea să o luăm cu noi. → _____
- Vreau să îți spun o poveste. → _____
- Vor să își aducă sora cu ei. → _____
- Cred că am văzut un iepure. → _____

6 Completează textul următor cu semnele de punctuație și ortografie corespunzătoare:

„ I auzi măi leneșule dă răspuns cucoanei

Dar muietși s posmagii

Ce a zis întreabă cucoana pe săteni

Întreabă dacă muietși s posmagii

Dar el nu poate să și i moaie

Auzi mă leneșule te prinzi să moi posmagii ori ba

Ba răspunse leneșul ” (Povestea unui om leneș – Ion Creangă)

7

Scrie după model grupurile de cuvinte, folosind cratima:

MODEL 1 le cântă → cântă-le

îmi citește → _____

te uiți → _____

îl mănâncă → _____

o bea → _____

MODEL 2 nu a sosit → n-a sosit

nu am pictat → _____

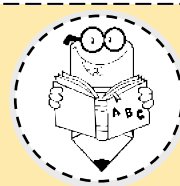
nu ai scris → _____

nu ați cules → _____

nu au auzit → _____

Ghilimelele. Punctele de suspensie**Reține!**

• **Ghilimelele** sau **semnele citării** („ ”) se întrebunțează când reproducem întocmai cuvinte, titluri, enunțuri sau texte scrise, spuse sau gândite de altcineva.

• **Punctele de suspensie** (...) indică: întreruperea vorbirii, lipsa sau întârzierea unui răspuns. Punctele de suspensie mai pot marca lipsa unei părți dintr-un text. [...]

Exemplu: „ — De vânzare e găinușa ceea..., măi băieți?

— De vânzare, moșule!”

(*Amintiri din copilărie* – Ion Creangă)

1 Pune semnele de punctuație care lipsesc:

a)

Ciugulește-un pui la soare,
Cloșca doarme la răcoare,
Când, deodată, nu știu cum,
Trece-o umbră peste drum!

(*Hultanul* – Otilia Cazimir)

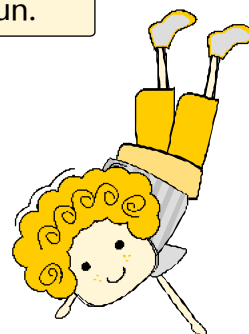

b)

Duminică, la cinematograful, am văzut filmul Poveste de Crăciun.

c)

— Andrei, tu ai spart geamul de la
— Nu Andrei l-a spart! intervine Anca.
— Poți să-mi spui tu, Anca, cine?
— Păi
— Ai auzit ce te-am întrebat?
— Da, dar

2 Completează enunțurile și folosește semnele de punctuație necesare:

a) În lectura _____ personajul principal este Goe.

b) Rezolvăm multe probleme din revista _____.

c) Școala mea se numește _____.

O cină cu peripeții

Pentru că lui Dragoș și Teodorei le plăcea foarte mult să stea seara la masă cu adulții, părinții lor au hotărât să cineze întotdeauna împreună.

Bineînțeles că la începutul mesei, amândoi se purtau cuviincios, dar uneori, pe parcurs, copiii fiind, începeau să râdă. Teodora se amesteca în discuțiile adulților, ținând să-și exprime părerea, iar Dragoș studia cu atenție mâncarea de parcă ar fi vrut să descopere ce vitamine conține fiecare aliment din farfurie.

Într-o zi, tatăl lor i-a invitat la cină pe câțiva colegi de serviciu. După ce i-a instruit pe amândoi cum trebuie să se poarte la masă, mama i-a îmbrăcat pe cei doi gemeni așa cum se cuvenea pentru o cină cu musafiri. Când au sosit, colegii tatălui lor i-au măsurat admirativ din priviri. Doar un domn mai în vârstă i-a privit neîncrezător.

Pe la mijlocul cinei, Teodora, care, până atunci, stătuse ca pe ace nerăbdătoare să povestească și ea o întâmplare foarte interesantă de la școală, nu s-a mai putut abține:

— Asta nu-i nimic! spuse ea, întrerupându-l tocmai pe domnul ce părea mai în vârstă mai sever. Să vă povestesc ce-a pățit o colegă de-a noastră...

În acel moment, tata s-a uitat aspru la ea, iar mama i-a amintit că nu e frumos să întrerupi pe cineva. Teodora a înghițit în sec și a tăcut mîlc.

După ce gustă din toate felurile de mâncare, lui Dragoș i se făcu poftă de pâine cu dulceață și unt. Luă o chiflă și o tăie pe din două. Untul era tocmai pe partea cealaltă a mesei, în fața domnului exigent. Dragoș se întinse cu cuțitul peste masă, reuși să ia o bucățică, dar, nenorocire!, abia o luă că o și scăpă în paharul cu apă al domnului mai în vârstă. Băiatul încremeni și, rușinat, îl privi pe musafir:

— Vă rog frumos să mă scuzați...

Teodora izbucni în râs. Invitații, după ce se uitară ba la chipul nemulțumit al colegului lor, ba la fața speriată a băiatului, începură și ei să râdă.

Atunci, tatăl celor doi gemeni începu să le vorbească pe un ton grav:

— Teodora și Dragoș, vă amintiți de Ionel, personajul lui Ion Luca Caragiale? Ei bine, eu nu cred deloc că sunteți copii mofturoși sau obraznici. Și nici n-aș vrea să fiți văzuți astfel de colegii mei! Voi sunteți deja mari și nu cred că v-ar plăcea să fiți tratați ca la grădiniță și să vi se explice încă o dată care sunt bunele maniere la masă!

Teo și Dragoș tăceau, știind că greșiseră. Le părea rău de purtarea lor și voiau să își răscumpere greșeala în fața invitaților. După câteva minute de gândire, îi întrebă respectuos dacă vor să urmărească o scenetă jucată de ei. Musafirii acceptară încântați. Cei doi frați gemeni interpretară schița lui Caragiale, *Vizită*. Teodora a jucat rolul doamnei Popescu, mama cea mult prea indulgentă, iar Dragoș a fost Ionel, băiatul obraznic. De fiecare dată când „Ionel” făcea o trăsnaie, „Madam Popescu” îl pupa pe amândoi obraji, în loc să-l mustre. Musafirii se amuzară copios și, la sfârșit, aplaudară. Dragoș și Teo au salutat ceremonios publicul și au încheiat:

— Familia Trandafir nu seamănă deloc cu a lui Ionel! Mama și tata nu ne cântă nicio dată în strună, iar noi nu suntem deloc răzgâiați. Astăzi ne-am învățat lecția și vă rugăm să mai poftiți la noi la cină!

Oaspeții zâmbiră și felicitară gazdele pentru copiii lor isteți și politicoși. Teo și Dragoș erau mulțumiți că, până la urmă, reușiseră să facă o impresie bună oaspeților.

A. ELEMENTE DE ÎNȚELEGERE A TEXTULUI

1 Completează harta textului:

Personajele _____ _____ _____	Locul _____ _____ _____	Timpul _____ _____ _____
Titlul _____ _____		
evenimentul principal _____ _____ _____		
Ordinea întâmplărilor _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	Concluzia _____ _____ _____	
	Desen reprezentativ 	

2 Ce „lucruri nepotrivite” fac cei doi frați în timpul cinei?

<i>Teodora</i>	<i>Dragoș</i>
 _____ _____ _____ _____ _____ _____	 _____ _____ _____ _____ _____ _____

3 Ce ar fi putut face Teodora și Dragoș pentru a demonstra că sunt politicoși?

Teodora	Dragoș

4 Citește fragmentul de mai jos din schița *Vizită*, de Ion Luca Caragiale:

„Dintre toate, maiorul alege o trâmbiță și o tobă. Atarnă toba de gât, suie pe un superb cal vânăt rotat, pune trâmbița la gură și, legănându-se călare, începe să bată toba cu o mână și să sufle-n trâmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva; eu n-aud nimica. Îi răspund totuși că nu cred să mai ție mult gerul așa de aspru; ea n-aude nimica.

— Ionel! Ionel!! Ionel!!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, când sunt musafiri!

Iar eu, profitând de un moment când trâmbița și toba tac, adaog:

— Și pe urmă, d-ta ești roșior, în cavalerie.

— Maior! strigă mândrul militar.

— Tocmai! zic eu. La cavalerie nu e tobă; și maiorul nu cântă cu trâmbița; cu trâmbița cântă numai gradele inferioare; maiorul comandă și merge-n fruntea soldaților cu sabia scoasă.

Explicația mea prinde bine. Maiorul descalică, scoate de după gât toba, pe care o trântește cât colo; asemenea și trâmbița. Apoi începe să comande:

— Înainte! marș!

Și cu sabia scoasă, începe să atace strașnic tot ce-ntâlnește-n cale. În momentul acesta, jupâneasa cea răgușită intră cu tava aducând dulceață și cafele. Cum o vede, maiorul se oprește o clipă, ca și cum ar vrea să se reculeagă fiind surprins de inamic. Clipa însă de reculegere trece ca o clipă, și maiorul, dând un răcnet suprem de asalt, se repede asupra inamicului. Inamicul dă un țipăt de desperare.

— Ține-l, conită, că mă dă jos cu tava!

Madam Popescu se repede să taie drumul maiorului, care, în furia atacului, nu mai vede nimic înaintea lui. Jupâneasa este salvată; dar madam Popescu, deoarece a avut imprudența să iasă din neutralitate și să intervie în război, primește în obraz, dedesubtul ochiului drept, o puternică lovitură de spadă.”

(*Vizită* – Ion Luca Caragiale)

- Ce asemănări și deosebiri există între comportamentul celor doi frați și comportamentul lui Ionel? Completează tabelul.

Asemănări	Deosebiri

5 Turnirul întrebărilor

Formulează două întrebări legate de textul *O cină cu peripeții*: o întrebare prin care să ceri informații din text și una prin care ceri părerea legată de ceva întâmplat în text. Roagă trei colegi să răspundă și notează răspunsul cel mai interesant.

Întrebarea 1

_____

_____

_____

Răspuns:

_____

_____

Întrebarea 2

_____

_____

_____

Răspuns:

_____

_____

6 Eseul de cinci minute. Scrie în câteva rânduri ce învățături ai tras tu din textul *O cină cu peripeții*. Prezintă-le și colegilor.

_____

_____

_____

_____

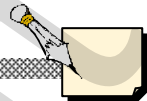
_____

_____

_____

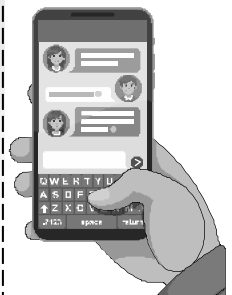
B. ELEMENTE DE SCRIERE FUNCȚIONALĂ

MESAJUL TEXT (SMS-UL)

Reține!

SMS-ul este o modalitate de comunicare folosită în telefonia mobilă, care presupune trimiterea unui scurt mesaj de tip text. Într-un SMS sunt folosite, în general, multe prescurtări și corectitudinea limbii este neglijată. Este bine să trimitem mesaje corecte, care să fie clare și apreciate de cei care le primesc.

1 Observă SMS-urile de mai jos și rezolvă sarcinile:

De la: Ana
Vii în parc într-o jumătate de oră? Aștept un răspuns. 😊

De la: Matei
Mulțumesc că m-ai așteptat la ieșirea de la cursuri. Măine aduc o ciocolată! 😊

De la: Mami
Nu uita să iei pâine când te întorci de la școală. Te aștept cu prăjitura ta preferată drept mulțumire. 😊

De la: 074X XXX XXX
Bună ziua,
Vă informăm că aveți un colet care va ajunge la dumneavoastră astăzi, în jur de ora 17:00.
Curierat AAA

■ 1. De ce unele dintre SMS-uri nu sunt semnate?

■ 2. Ce observi în unele SMS-uri în afară de text?

■ 3. Ce rol au emoticoanele?

ȘTIAI CĂ...?

Emoticonul este o reprezentare grafică a unei fețe umane. El exprimă diverse emoții (bucurie, fericire, tristețe, nerăbdare, furie etc.).

■ Uneori emoticonul este numit și „față zâmbitoare”.

■ Cel mai simplu emoticon este format dintr-un cerc galben (fața), două puncte negre (ochii) și o jumătate de cerc (gura).

2 După ce invitații au plecat, fiecare dintre cei doi frați a trimis câte un SMS prietenilor pentru a le transmite impresii. Ce mesaje crezi că au trimis? Completează!

TEODORA

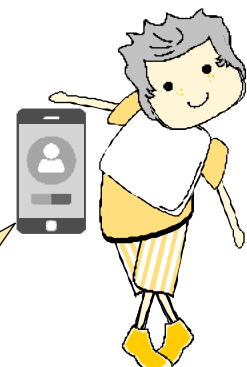
Către:

DRAGOȘ

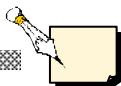

Către:

E-MAILUL

1

■ Observă e-mail-ul de mai jos și părțile lui componente.

Mesaj nou

Către axb@aaa.com; mbe@aaa.com; reb@aaa.com;

Subiect Cină

Dragi colegi,

Vă mulțumesc pentru că ați onorat invitația mea la cină și sper că v-ați simțit bine. Îmi cer scuze dacă, uneori, Dragoș și Teodora au fost nepoliticoși, dar sper că „sceneta” jucată de ei v-a binedispus.

Cu prietenie,
T. Trandafir

Trimitop

Etichete: adrese de mail, subiectul mesajului, mesajul, semnătura

Formule: formula de adresare, formula de încheiere

■ Ce răspunsuri crezi că a primit domnul Trandafir la e-mail-ul trimis?

Mesaj nou

Către trandafir@aaa.com

Subiect RE: Cină

Trimitop

Mesaj nou

Către trandafir@aaa.com

Subiect RE: Cină

Trimitop

2

■ Scrie un e-mail în care doamna Trandafir îi povestește mamei ei ce s-a întâmplat la cină.

Mesaj nou

Către bunica@aaa.com

Subiect Cină cu peripeții

Trimitop

C. ACTE DE VORBIRE

JOC DE ROL

- Dramatizează împreună cu colegii fragmentul anterior din schița *Vizită* de I.L. Caragiale.
- Poți confecționa elemente de recuzită (sabia, trâmbița, toba) din carton.

D. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Cuvinte cu sens/înțeles opus

1 Formează perechi de cuvinte cu înțeles opus:

- *adeseori*, enervat, îmbolnăvit, margine, palid, șansă, țese, umezi
- destramă, îmbujorat, *rareori*, uscați, calmat, vindecat, centru, ghinion

<i>adeseori</i>	≠	<i>rareori</i>	_____	≠	_____
_____	≠	_____	_____	≠	_____
_____	≠	_____	_____	≠	_____
_____	≠	_____	_____	≠	_____

2 Găsește cuvinte cu înțeles opus pentru:

calm	→	_____	folositor	→	_____
hain	→	_____	sătul	→	_____
recent	→	_____	satisfacție	→	_____
victorie	→	_____	a zidi	→	_____
ajută	→	_____	natural	→	_____

3 Transcrie enunțurile de mai jos, înlocuind cuvintele subliniate cu altele cu înțeles opus.

- Am fost încurajat de colegii lui. → *Am fost **descurajat** de colegii lui.*
- Tata a venit obosit de la serviciu. → _____
- Râul limpede șerpuia printre sate. → _____
- Mama l-a certat pentru fapta făcută. → _____
- Clădirea gigantă umbrea parcul. → _____
- Toamna aceasta este îmbelșugată. → _____

4 Formează cuvinte cu înțeles opus, adăugând în fața cuvântului:

(ne) (in) (a)

competent	→	_____	credibil	→	_____
răbdător	→	_____	complet	→	_____
normal	→	_____	atent	→	_____
lămurit	→	_____	liniștit	→	_____
comod	→	_____	accentuat	→	_____

5 Folosind silabele **des** sau **dez**, vei obține cuvinte cu înțeles opus. Scrie-le!

împădurit → despădurit

îngroapă → _____

prinde → _____

împachetez → _____

înfrunzit → _____

împletește → _____

îmbracă → _____

nădejde → _____

6 Formulează enunțuri folosind 5 dintre cuvintele nou formate din exercițiul de mai sus.

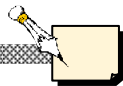
_____

_____

_____

_____

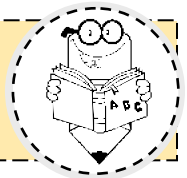
_____

Familia de cuvinte

Reține!

Toate cuvintele înrudite ca înțeles, care s-au format de la un cuvânt de bază, prin adăugarea unor sunete, poartă denumirea de familie de cuvinte.

1 Privește modelul nostru, apoi scrie și tu familiile de cuvinte corespunzătoare.

Exemplu: *copil* → *copilas, copilăros, copilăresc, a copilări, copilărie*

a cânta → _____

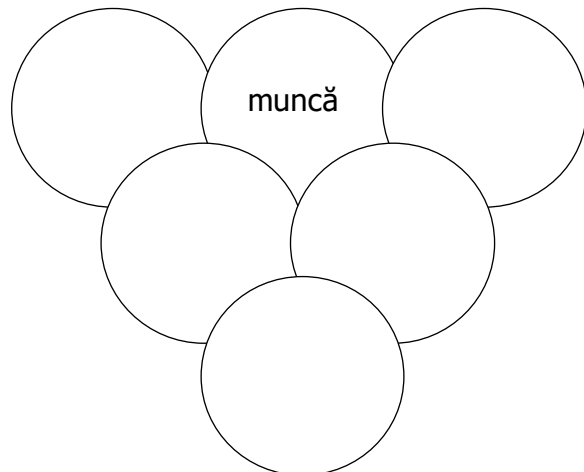
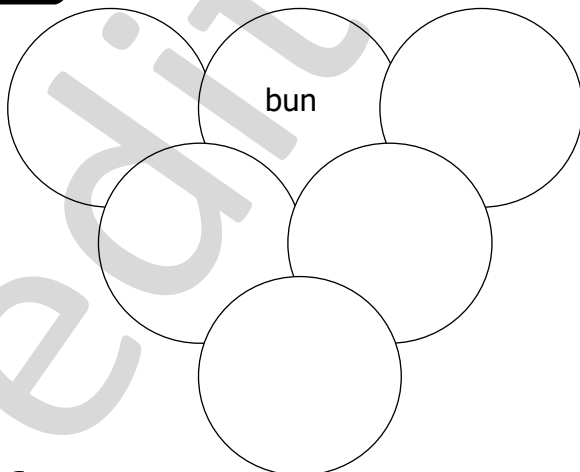
tânăr → _____

a scrie → _____

roșu → _____

vorbă → _____

2 Completează „ciorchinele” cu cât mai multe „rude” ale cuvântului dat:

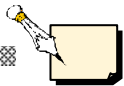
3 Cuvântul „frunză” își caută familia! Ajută-l tu, încercuindu-i rudele!

împădurit; frunzuliță; pădure; copac; înfrunzit; desfrunzi;
frunziș; frumos; rădăcină; tulpină; înfrunzire.

4 Înlocuiește cuvintele dintre paranteze, folosind cuvinte potrivite din aceeași familie de cuvinte.

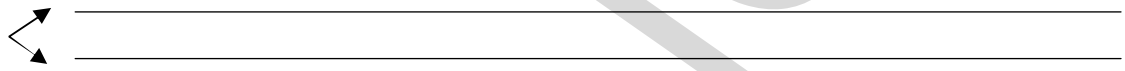

Exemplu: Straietele împăratului erau (podoabă) împodobite cu fire (aur) aurii și (argint) argintii.

- Aș vrea să mă (sănătate) _____ cât mai (grabă) _____.
- Toamna în pădurea (umbră) _____ toți copacii (frunze) _____.
- În camera (întuneric) _____ lucrurile par (spaimă) _____.

Cuvinte cu aceeași formă, dar înțeles diferit

1 Formulează enunțuri în care cuvintele date să aibă înțelesuri diferite:

- a) bate
- b) acru

2 Scrie înțelesul cuvintelor subliniate:

MODEL

Tata a ieșit din tură (schimb). Pe tablă mai era doar o tură albă (piesă de șah).

Când nu se mai așteptau au dat de uscat. (_____)

Pământul era uscat în poieniță. (_____)

Vlad n-a pus ochelarii în toc și i-a spart. (_____)

Pe toc avea noroi. (_____)

3 Stabilește ce parte de vorbire sunt cuvintele subliniate:

MODEL

Bunicul a arat un acru de pământ.

acru = substantiv

- a) Un suc acru nu este bun de băut. _____
- b) Cartea are 200 de foi. _____
- c) Elevul se foi pe scaun. _____
- d) Ieri, soarele a apus la ora 20. _____
- e) Spre apus s-au strâns norii. _____
- f) Strigând la poartă, vecina a sculat tot satul. _____
- g) Moș Crăciun poartă an de an sacul cu jucării. _____
- h) Mă doare piciorul drept. _____
- i) Are dreptul să fie supărat. _____

E. SĂ SCRITEM CORECT!

Să ne amintim ortogramele studiate!

1 Încercuiește forma corectă.

- $\frac{\text{Într-o}}{\text{Întro}}$ zi din $\frac{\text{m-ai}}{\text{mai}}$ merg $\frac{\text{la}}{\text{l-a}}$ București.   ■ $\frac{\text{la}}{\text{l-a}}$ luat $\frac{\text{i-a}}{\text{ia}}$ și a pus-o în dulap.
- $\frac{\text{Mai}}{\text{M-ai}}$ luat cu tine ca să vizităm un $\frac{\text{neam}}{\text{ne-am}}$ de-al tatei?
- Dacă mama $\frac{\text{sa}}{\text{s-a}}$ a plecat cu el, înseamnă că $\frac{\text{sa}}{\text{s-a}}$ dus tot la școală?
- $\frac{\text{Într-un}}{\text{Întrun}}$ sertar din bibliotecă ai pus caietul $\frac{\text{sau}}{\text{s-au}}$ în altă parte?
- $\frac{\text{Neam}}{\text{Ne-am}}$ întâlnit în parc cu sora lui.   ■ Băieții $\frac{\text{sau}}{\text{s-au}}$ cățărat pe schelă în pauză.

2 Alege enunțul scris corect și corectează enunțurile scrise greșit:

- Să scape de gura sa, Țupa-Țup l-a luat și să vedeți ce sa întâmplat...
- Să scape de gura s-a, Țupa-Țup la luat și să vedeți ce s-a întâmplat...
- Să scape de gura sa, Țupa-Țup l-a luat și să vedeți ce s-a întâmplat...

3 Completează corect cu: s-a/sa; la/l-a; sau/s-au; mai/m-ai; săi/să-i; nai/n-ai.

- a) _____ îndreptat către casa _____ . b) Turcii _____ năpustit asupra românilor. c) Buburuza _____ așezat pe o frunză verde. d) Câte o vrabie _____ o cioară sparge liniștea toamnei. e) Ograda _____ este plină de animale. f) _____ duci, te rog, pantofii _____ ! g) Ai spus că _____ bani pentru ciocolată. h) leri _____ auzit cântecul privighetorii. i) Aș vrea _____ cumpăr o rochie mamei. j) _____ văzut cumva cartea mea? Solistul cântă la _____. k) Dacă _____ lua cu tine, ai vedea că am dreptate.

4 Continuă enunțurile:

- N-ai vrea _____ ?   Pe seară s-a arătat _____ .
 V-a chemat _____ ?   L-a cercetat _____ .
 Bunicul m-a _____ .   Unde s-a _____ ?

5 Formulează enunțuri folosind ortogramele: într-o, într-un, s-a, l-a, m-ai, ne-am.

Scriitor în devenire

De la o vreme încoace, Dragoș a început să inventeze fel de fel de întâmplări: odată a susținut că a cunoscut un astronaut care îl va lua în Cosmos, altădată că pisica lor a căpătat grai omenesc și i-a povestit cum decurge ziua ei. Nimeni nu știa de ce, dar Dragoș îi înșira surorii lui o mulțime de aventuri incredibile. Teodora a înțeles imediat că Dragoș pur și simplu născoceste¹ cele mai fanteziste² istorii.

La un moment dat, fratele ei i-a povestit c-a adormit și, când s-a trezit, era pe Lună!

— Ai visat! i-a răspuns scurt Teo.

— Așa am crezut și eu când m-am trezit lângă un crater și am realizat că sunt pe Lună, dar m-am ciupit și nu m-am trezit! E clar, cumva am călătorit în spațiu! Eram singur și am cercetat întreaga planetă. Am descoperit fel de fel de tuneluri subterane în care locuiau niște ființe numite „lunaticii”.

— Aventura ta îmi amintește foarte mult de cartea *Aventurile baronului Münchhausen*! Personajul principal povestește cum, într-una dintre aventurile sale, a ajuns pe Lună. Pe când era paznic la un stup de albine, câțiva urși i-au dat târcoale, încercând să fure mierea. Baronul a aruncat o secure înspre ei cu atâta forță, încât unealta s-a înfipt în Lună. Atunci, baronul a sădit o plantă despre care știa că poate căpăta dimensiuni uriașe. S-a cățărat pe tulpina ei și a ajuns pe Lună, de unde și-a recuperat securea!

— E o născocire! Eu chiar am fost pe Lună! i-a spus Dragoș, cu un ton hotărât.

— Povestea asta nu e nimic în comparație cu celelalte! a continuat râzând Teodora. În altă istorioară se povestește cum a încercat baronul să se strecoare în tabăra inamică³. Era în timpul războiului, iar baronul trebuia să afle ce pun dușmanii la cale. Însă cetatea acestora era atât de bine apărată de ziduri și metereze⁴, încât nimeni nu putea pătrunde în ea. Și-atunci ce s-a gândit baronul? S-a apropiat de un tun care bombarda cetatea și, în clipa când din țeava acestuia a ieșit o ghiulea⁵, a sărit călare pe ea. În timpul zborului însă, i s-a făcut frică și s-a răzgândit. Zărind o ghiulea inamică, care desigur se îndrepta în cealaltă direcție, baronul a făcut o tumbă⁶ și a sărit pe aceasta. Astfel, s-a întors printre camarazii lui.

— Dar așa ceva nu se poate întâmpla în realitate! strigă revoltat⁷ Dragoș. Personajul acesta este inventat!

Dicționar

- 1) *născoceste* = inventează ceva, scornește;
- (2) *fanteziste* = care nu au nimic în comun cu realitatea;
- (3) *inamic* = dușman;
- (4) *metereze* = ziduri de apărare, fortificații;
- (5) *ghiulea* = proiectil de tun;
- (6) *tumbă* = rostogolire peste cap.
- (7) *revoltat* = necăjit, supărat.

— Nu e cu totul inventat! Personajul din carte e inspirat de un nobil din secolul al XVIII-lea. Era un om ca toți oamenii până în ziua când a început să născocască fel de fel de istorii, care mai de care mai trăsnete. Acum este cunoscut ca fiind cel mai mare mincinos al tuturor timpurilor!

— Dar eu nu sunt mincinos! a strigat, înfuriat de-a binelea, Dragoș.

— *Aventurile baronului Münchhausen* au rămas în istoria literaturii. Sunt povești extraordinar de amuzante, ca și ale tale, de altfel, a spus Teodora.

Auzind că sora lui îl laudă, Dragoș a recunoscut de ce scornea toate poveștile acelea: voia să devină scriitor și începuse să-și exerseze imaginația inventând aventuri și peripeții nemaipomenite.

Auzind discuția celor doi copii, mama lor interveni:

— Dragoș, dar este minunat! Poveștile, inventate sau nu, sunt adevărate comori pentru cititori! Felicitări pentru imaginație! Îți voi cumpăra un caiet în care să scrii toate aventurile tale! Ar mai fi ceva de adăugat: chiar și cei mai mari scriitori au fost, mai întâi, foarte buni cititori. Așa că primul meu sfat este să citești cât mai mult! a spus doamna Trațdafir.

Dragoș zâmbi gândindu-se deja la capodoperele pe care le va scrie și deschise cartea frumos ilustrată, pe care scria cu litere mari: *Aventurile baronului Münchhausen*.

A. ELEMENTE DE ÎNȚELEGERE A TEXTULUI

1 Răspunde la întrebări:

Ce se întâmplă cu Dragoș în ultima vreme?

Unde a călătorit Dragoș în poveștile lui imagine?

Cu ce personaj îl aseamănă Teodora?

De ce începuse Dragoș să inventeze fel de fel de povești?

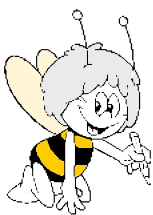

Ce îi propune mama?

2 Recitește primul fragment subliniat în text, care povestește una dintre aventurile baronului Münchhausen. Așază enunțurile în ordinea întâmplărilor.

☐ Baronul a sădit o plantă care devenea uriașă.	☐ Urșii au venit să fure mierea.
☐ Baronul a aruncat cu securea în ei.	☐ S-a cățarat pe plantă până la Lună.
☐ Baronul și-a recuperat securea.	☐ Securea s-a înfipt în Lună.

3 Pot fi ilustrator!

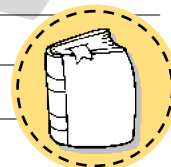

- Copiii sunt împărțiți în echipe de câte 6. Fiecare membru al echipei realizează o ilustrație reprezentativă pentru fiecare moment al narațiunii (primul fragment marcat).
- Ilustrațiile sunt așezate pe o axă a timpului și fiecare echipă prezintă produsul final în fața clasei.

4 Caută în dicționar următoarele cuvinte și notează definițiile găsite. Reține-le!

baron _____

crater _____

5 EXPLOZIA STELARĂ. Formulează întrebări legate de primul fragment marcat, care să înceapă cu termenii dați.

Cine? _____

Ce? _____

Unde? _____

De ce? _____

Când? _____

Aventurile
baronului
Münchhausen

6 Dacă tu ai fi fost în locul baronului și ai fi dorit să afli planurile inamicilor, ce ai fi făcut? Scrie pe spațiul dat, apoi prezintă ideea ta în fața clasei.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

7 Recitește al doilea fragment marcat în text. Completează tabelul cu ceea ce crezi că este *real* și *imaginar* în fragmentul citit.

Real	Imaginar

8 Al doilea fragment marcat reprezintă o narațiune? Completează și explică:

- **personajele** → _____
  - **locul** → _____
  - **timpul** → _____
  - **evenimentele** → _____
- _____
- _____
- _____
- _____

9 Completează jurnalul cu triplă intrare, alegând unul din cele două fragmente marcate.

JURNAL CU TRIPLĂ INTRARE

Fragmentul ales	Am ales acest fragment deoarece...	Ilustrație reprezentativă
de la: „ _____ _____ ”	_____	
până la „ _____ _____ ”	_____	
	_____	
	_____	
	_____	

10 Transformă replica mamei din text în cuvintele autorului.

Mama i-a spus lui Dragoș că .... _____

_____

_____

_____

B. ELEMENTE DE SCRIERE IMAGINATIVĂ

VREI SĂ SCRII ȘI TU O POVEȘTE?

Nu este întotdeauna ușor să scrii un scurt text, ce să mai spunem de o poveste! Iată 8 etape care îți vor permite să începi să redactezi texte mai ușor.

ETAPA 1 – Căutarea ideilor

Se începe prin găsirea temei generale a poveștii și căutarea ideilor. Ideile pot fi luate din viața de zi cu zi, de la persoanele pe care le cunoști, din întâmplările pe care le-ai trăit. Poți, de asemenea, să te inspire din poveștile care există deja și pe care le-ai citit.

ETAPA 2 – Rezumatul poveștii

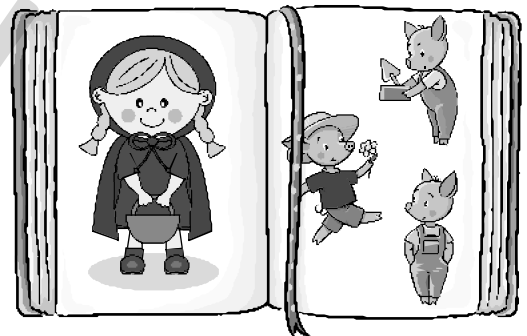
În general, toate poveștile pot fi rezumate în felul următor:

1. Un personaj simpatic (eroul)...
2. ... se confruntă cu o problemă (o situație îngrijorătoare, un conflict, un inamic).
3. ... și sfârșește prin a o rezolva.

ETAPA 3 – Precizarea cadrului general al poveștii

1. Locul : Unde se întâmplă acțiunea? (la oraș, la țară, la școală...)
2. Timpul: Când are loc acțiunea? (în prezent, cu mult timp în urmă...)
3. Personajele: Cine participă la acțiune?
  - eroul;
  - prieteni eroului (aliații, familia...);
  - inamicii (cei care îl împiedică pe erou să-și atingă ținta)

ETAPA 4 – Personajele poveștii

1. Descrierea fizică (statură, culoarea părului, îmbrăcăminte...)
2. Caracterul lor (simpatic, vesel, rău, trist...)
3. Relațiile dintre personaje.

ETAPA 5 – Părțile componente ale poveștii

1. Introducerea: prezentare generală (locul, timpul, personajele)
2. Cuprinsul (desfășurarea acțiunii): aventura, problema, conflictul
3. Încheierea: concluzia poveștii

ETAPA 6 – Redactarea pe ciornă

După ce te-ai gândit la cele cinci etape precedente, poți să începi să scrii povestea, dar pe ciornă! Astfel, ai posibilitatea să-ți corectezi greșelile, să adaugi ceea ce ai uitat...

ETAPA 7 – Recitirea

Înainte de a scrie povestea pe curat, trebuie să citești cu atenție ceea ce ai scris. (Ai grijă la scrierea corectă a cuvintelor, la semnele de punctuație, adaugă adjective, clarifică anumite idei...). Nu uita să-i pui un titlu potrivit!

ETAPA 8 – Transcrierea pe curat

Nu-ți mai rămâne decât să transcrii povestea pe curat, având grijă la aspect! Spor la scris!

1

Scrive o poveste, urmărind etapele de redactare prezentate anterior.

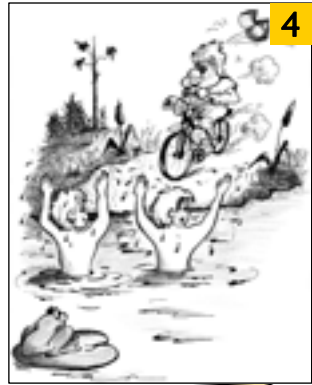
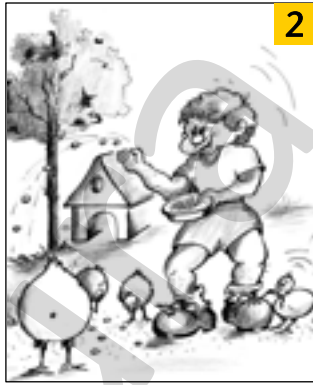
Blank writing area for the story.

Observații

Blank writing area for observations.

2

Scrive un text pornind de la șirul de ilustrații de mai jos. Alege un titlu potrivit.

Blank writing area for the text based on the illustrations.

C. ACTE DE VORBIRE

Prezintă povestea creată la exercițiul 1, pag. 34, în fața clasei. Roagă-i pe colegi să ofere alte soluții pentru a-l ajuta pe eroul tău să reușească. Notează-le la rubrica „Observații” și încearcă să le introduci în povestea creată. De multe ori, scriitorii revin asupra textelor și le modifică.

D. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

■ ■ ■ ■ ■ VERBUL ■ ■ ■ ■ ■

Numărul și persoana verbului

Reține!

Verbul este partea de vorbire care exprimă acțiunea, starea, existența ființelor, lucrurilor, fenomenelor naturii.

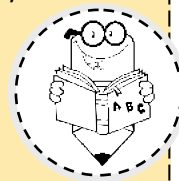
Persoana și numărul verbului se află după autorul acțiunii exprimate de verb.

Dacă acțiunea este făcută de:

- *eu, noi* → verbul este la **persoana I**
- *tu, voi* → verbul este la **persoana a II-a**
- *el, ea, ei, ele* sau *substantive* ce pot fi înlocuite cu aceste pronume → verbul este la **persoana a III-a**

Dacă acțiunea este făcută de:

- *eu, tu, el, ea* → verbul este la **numărul singular**
- *noi, voi, ei, ele* → verbul este la **numărul plural**

1 Subliniază cu două linii verbele din textul de mai jos. Analizează-le după model.

„Am văzut iarăși întinsele zăvoaie de sălcii cenușii în care intram cu grozavă frică de bursuci. Frica ținea până ce dădeam de desigurile de mure, când ne puneam la ospăț și la taifas. Pe urmă, prin poieni, chioțe și goană, parcă venise pe acele meleaguri o oștire de sălbatici...”

(Domnu' Trandafir – Mihail Sadoveanu)

MODEL *am văzut = verb, persoana I, numărul singular*

---

2 Completează textul cu verbul potrivit din coloana din partea dreaptă. Trece-l la persoana și numărul potrivite.

Copiii _____ pentru concursul de natație. Ei _____ în dreptul culoarelor marcate. Matei _____ cu atenție indicațiile antrenorului.

— Tu _____ pe culoarul trei! îi _____ antrenorul.

Concursul _____.

Matei _____ pe locul I. _____ foarte fericit.

a spune

a asculta

a fi

a se pregăti

a se așeza

a înota

a începe

a termina

3 Subliniază cu două linii verbele din textul de mai jos.

„Deodată, tăcerea tristă o tăie glasul lui Emil:

— Noroc? El n-are noroc? Ba noi n-avem noroc. Și știți de ce? Fiindcă norocul și-l face omul cu mâna, iar noi stăm ca niște nevolnici...”
(Ultima oră pentru copii – Victor Ion Popa)

Dintre verbele subliniate, scrie-le pe cele care sunt la:

persoana I, numărul plural: _____

persoana a III-a, numărul singular: _____

persoana a II-a, numărul plural: _____

4 Formulează enunțuri în care:

• verbul „a merge” să fie la persoana a III-a, numărul plural

• verbul „a începe” să fie la persoana a III-a, numărul singular

• verbul „a coborî” să fie la persoana I, numărul plural

• verbul „a picta” să fie la persoana a II-a, numărul singular

• verbul „a uda” să fie la persoana I, numărul singular

• verbul „a repara” să fie la persoana a II-a, numărul plural

• verbul „a scrie” să fie la persoana I, numărul plural

5 Completează rubricile tabelului:

persoana I, singular	persoana a II-a, singular	persoana a II-a, plural	persoana a III-a, plural
urc			
	citești		
			aleargă
		colindați	
	anunți		
scriu			
			gândesc

6 Construiște enunțuri în care să introduci verbele:

pregătim

luasem

vor participa

ați ales

frământa

am sosit

Blank writing area with horizontal lines and a pencil icon at the bottom right.

7 Transformă substantivele în verbe după model:

lătratul → a lătra

pictatul → _____

sosirea → _____

tăiatul → _____

condusul → _____

îmbrăcatul → _____

prepararea → _____

tricotatul → _____

8 Găsește un verb care să înlocuiască grupurile de cuvinte subliniate:

Mihai a tras mâța de coadă toată ziua.

→ _____

• I-a părut rău de fapta făcută.

→ _____

• Cu greu, s-a dat jos din copac.

→ _____

• De emoție nu a pus geană pe geană.

→ _____

• La vederea ursului, au luat-o la sănătoasa cât îi țineau picioarele.

→ _____

• Grănicerul stătea de pază la hotarele țării.

→ _____

9 Rescrie propozițiile, trecând verbele subliniate la numărul plural.
Fă toate modificările necesare.

• El a citit textul de două ori.

• Eu voi alege situația cea mai bună.

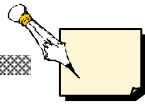
• Tu nu ai participat la această competiție.

• Ea scrie o felicitare și el împachetează un cadou.

• Acum eu mănânc un tort, iar tu bei un suc.

Timpurile verbului

Reține! Acțiunea exprimată de un verb se poate petrece la timpurile:

- **trecut** (ieri) (Exemplu: *am desenat, desenam, desenai, desenasem*)
- **prezent** (azi) (Exemplu: *desenez*)
- **viitor** (mâine) (Exemplu: *voi desena*)

1 Subliniază verbele din enunțurile de mai jos și așază-le în tabel la locul potrivit:

- Furtuna se iscase parcă din senin.
- Noi scriem întotdeauna enunțurile.
- Cauciucul a explodat pe autostradă.
- Voi sosi cu trenul la ora 18:00.
- Bunicul le-a citit nepoților povești cu personaje de demult.
- Câinele latră neîncetat.
- Lunile verii vor trece repede.
- Veți participa la paradă?
- Vântul spulberă frunzele de pe străzi.

Timpul trecut	Timpul prezent	Timpul viitor

2 Rescrie propozițiile trecând verbele la timpul viitor.

• Sătenii au cules roadele coapte din livezi.

• Tu ești atent la regulile concursului.

• El a răspuns la toate întrebările reporterului.

• Voi adunați flori din poienița înverzită.

• Am citit cartea, apoi am făcut rezumatul lecturii.

4 Completează tabelul:

Timpul trecut	Timpul prezent	Timpul viitor
	aleargă	
au înverzit		
	recitați	voi spune
culegeai		

5

Construiește enunțuri în care verbele date să se afle la forma cerută:

• *a vedea* – timpul trecut, persoana I, numărul singular• *a poposi* – timpul viitor, persoana a III-a, numărul singular• *a întreba* – timpul prezent, persoana a II-a, numărul plural• *a trece* – timpul trecut, persoana a III-a, numărul plural• *a vorbi* – timpul prezent, persoana I, numărul plural• *a aduce* – timpul viitor, persoana a II-a, numărul singular**6**

Analizează verbele din enunțurile de mai jos după model:

MODEL*Magazinele s-au deschis la ora 8.**s-au deschis = verb, timpul trecut, persoana a III-a, numărul plural*

• Părinții mei se întorc târziu acasă.

• Voi ați adunat fragi și mure din codrul des.

• Noi vom sărbători Anul Nou la munte.

• În zori de zi, vântul adie ușurel.

• Pe etajera din dormitor, jucăriile stau cumiți.

• Eu am dormit în hamac, în grădină.

• Mâine vei merge în excursie la Slănic Prahova.

E. SĂ SCRITEM CORECT!

cam / c-am

REȚINE!

cam = aproximativ

c-am → că am

Exemplu: Am în buzunar **cam** zece lei.

Exemplu: Am observat **c-am** cântat fals.

1) Taie forma greșită:

■ Știu $\frac{cam}{c-am}$ mințit ieri.

■ Ieri au fost $\frac{cam}{c-am}$ douăzeci și unu de grade.

■ Credeam $\frac{cam}{c-am}$ întârziat!

■ Noi am aflat $\frac{cam}{c-am}$ cât ai lucrat.

2) Bifează propozițiile scrise corect:

Fetele credeau c-am luat jucăriile.

M-am cam speriat atunci!

Aveam c-am zece lei la mine.

Părea înalt cam de 2 metri.

3) Formulează propoziții folosind ortograma „c-am”, după model:

MODEL

Eu știu c-am dansat frumos.

Tu știi c-am _____.

El știe _____.

Ea știe _____.

Noi _____.

Voi _____.

Ei _____.

4) Alege ortograma potrivită: c-a, c-am, c-au, c-ați, c-ai.

• Ele cred _____ scris frumos. • Am văzut _____ pictat floarea. • Ei cred _____ venit devreme. • Sper _____ deschis geamul. • Noi am auzit _____ fost la magazin. • El credea _____ gândit bine problema. • Noi știm _____ învățat poezia.

5) Rescrie enunțurile, înlocuind cuvintele subliniate cu „cam” sau „c-am”.

• Mama a cumpărat aproximativ zece kilograme de legume pentru zacuscă.

• Am aflat că am o nouă colegă de clasă.

• Nu știa că am câștigat concursul.

• Mai avem de parcurs circa douăzeci de kilometri.